Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

1. august 2025*

Eelotsusetaotlus – ELL artikli 19 lõige 1 – Liikmesriikide kohustus näha ette tõhusa kohtuliku kaitse tagamiseks vajalikud õiguskaitsevahendid liidu õigusega hõlmatud valdkondades – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47 – Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile – Võimalus pöörduda vahekohtusse – Vahekohtumenetlus eraõiguslike isikute vahel – Kohustuslikuks tehtud vahekohtumenetlus – Rahvusvahelise spordialaliidu organi otsus, millega määratakse karistus – Spordivahekohtu (CAS) otsus, mis jäeti kolmanda riigi kohtu otsusega muutmata – Õiguskaitsevahend vahekohtuotsuse vastu – Riigisisesed õigusnormid, mis annavad vahekohtuotsusele poolte vahel seadusjõu ja kolmandate isikute suhtes tõendusjõu – Nende riigisiseste kohtute pädevus ja kohustused, kus vahekohtuotsusele tuginetakse – Tõhus kontroll selle üle, kas selline vahekohtuotsus on kooskõlas liidu avaliku korra osaks olevate põhimõtete ja sätetega

Kohtuasjas C-600/23,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Cour de cassationi (Belgia kassatsioonikohus) 8. septembri 2023. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 2. oktoobril 2023, menetluses

Royal Football Club Seraing SA

versus

Fédération Internationale de Football Association (FIFA),

Union des associations européennes de football (UEFA),

Union royale belge des sociétés de football association ASBL (URBSFA),

menetluses osales:

Doyen Sports Investment Ltd,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, kodade presidendid K. Jürimäe, C. Lycourgos, I. Jarukaitis, M. L. Arastey Sahún, S. Rodin, A. Kumin, N. Jääskinen ja D. Gratsias, kohtunikud E. Regan, I. Ziemele, J. Passer (ettekandja) ja Z. Csehi,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

kohtujurist: T. Ćapeta,

kohtusekretär: ametnik C. Di Bella,

arvestades kirjalikus menetluses ning 1. oktoobri 2024. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Royal Football Club Seraing SA, esindajad: *avocats* J.-L. Dupont, M. Hissel ja F. Stockart, *abogado* F. Irurzun ja *Rechtsanwalt* M. Orth,

– Fédération internationale de football association (FIFA), esindajad: *avocat* A. Laes ja *advocaat* D. Van Liedekerke,

– Union des associations européennes de football (UEFA), esindajad: *abogado* P. González-Espejo García, *avocats* B. Keane, D. Slater ja D. Waelbroeck,

– Union royale belge des sociétés de football association ASBL (URBSFA), esindajad: *avocats* N. Cariat ja A. Stévenart ning *advocaat* E. Matthys,

– Doyen Sports Investment Ltd, esindaja: *avocat* M. Hissel,

– Belgia valitsus, esindajad: M. Jacobs, L. Jans, C. Pochet ja M. Van Regemorter, keda abistas *avocat* Y. Herinckx,

– Saksamaa valitsus, esindajad: J. Möller ja A. Hoesch,

– Kreeka valitsus, esindaja: K. Boskovits,

– Prantsuse valitsus, esindajad: B. Fodda, J.-B. Merlin, M. Raux ja B. Travard,

– Leedu valitsus, esindajad: S. Grigonis ja V. Kazlauskaitė-Švenčionienė,

– Madalmaade valitsus, esindaja: M. H. S. Gijzen,

– Euroopa Komisjon, esindajad: F. Erlbacher, T. Maxian Rusche, S. Noë ja F. Ronkes Agerbeek,

olles 16. jaanuari 2025. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab ELL artikli 19 lõike 1 tõlgendamist koostoimes ELTL artikliga 267 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikliga 47.

2 Taotlus on esitatud ühelt poolt Royal Football Club Seraing SA (edaspidi „RFC Seraing“) ning teiselt poolt Fédération internationale de football associationi (Rahvusvaheline Jalgpalliföderatsioon; FIFA), Union des associations européennes de footballi (Euroopa

Jalgpalliliit; UEFA) ja Union royale belge des sociétés de football association ASBLi (Belgia Kuninglik Jalgpalliliit; URBSFA) vahelises kohtuvaidluses, mille ese on tühisuse tuvastamise ja ettekirjutuste tegemise nõue ning nõue hüvitada kahju, mis RFC Seraingil väidetavalt tekkis seetõttu, et need kolm ühingut rakendasid reegleid, mida tuleb pidada tühiseks põhjusel, et need rikuvad liidu õigust.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus on sätestatud:

„Liikmesriigid näevad ette tulemusliku õiguskaitse tagamiseks vajaliku kaebeõiguse liidu õigusega hõlmatud valdkondades.“

4 ELTL artiklis 267 on ette nähtud:

„Euroopa Liidu Kohus on pädev tegema eelotsuseid, mis käsitlevad:

a) aluslepingute tõlgendamist;

b) [Euroopa L]iidu institutsioonide, organite või asutuste õigusaktide kehtivust ja tõlgendamist.

Kui selline küsimus antakse liikmesriigi kohtusse, võib see kohus, kui ta leiab, et otsuse tegemiseks on vaja kõnealune küsimus lahendada, taotleda sellekohast eelotsust kohtult.

[…]“.

5 Harta artikkel 47 „Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele“ on sõnastatud järgmiselt:

„Igaühel, kelle liidu õigusega tagatud õigusi või vabadusi rikutakse, on selles artiklis kehtestatud tingimuste kohaselt õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus.

Igaühel on õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus. Igaühel peab olema võimalus saada nõu ja kaitset ning olla esindatud.

[…]“.

Belgia õigus

Kohtute seadustik

6 Kohtute seadustik (code judiciaire) (muudetud 21. detsembri 2018. aasta seadusega mitmesuguste õiguskorralduse sätete kohta (loi portant dispositions diverses en matière de justice, du 21 décembre 2018; *Moniteur belge*, 31.12.2018, lk 106560) (edaspidi „kohtute seadustik“)) sisaldab esimest osa „Üldpõhimõtted“. Esimene osa sisaldab III peatükki „Kohtuotsused“, milles asub seadustiku artikli 19 esimene lõik, milles on sätestatud:

„Kohtuotsus on lõplik, kuivõrd sellega ammendatakse kohtu pädevus vaidlusaluses küsimuses, välja arvatud seaduses sätestatud edasikaebamisvõimalused.“

7 Seadustiku esimesse ossa kuulub ka IV peatükk „Seadusjõud“. IV peatükki kuuluvad seadustiku artiklid 23–28, milles on ette nähtud:

„Art[ikkel] 23

Kohtulahendil on seadusjõud ainult lahendi eseme suhtes. Nõude ese peab olema sama; nõue peab põhinema samal alusel, olenemata osutatud õiguslikust alusest; nõue peab puudutama samu pooli ja pooled peavad olema samas staatuses. Kohtuotsuse seadusjõud ei laiene siiski nõudele, mis põhineb samal alusel, kuid mida kohus ei saanud lahendada, arvestades õiguslikku alust, millel nõue põhineb.

Art[ikkel] 24

Lõplikul otsusel on alates selle kuulutamisest seadusjõud.

Art[ikkel] 25

Kohtuotsuse seadusjõud takistab nõude uuesti esitamist.

Art[ikkel] 26

Kohtuotsuse seadusjõud kehtib seni, kuni otsust ei ole tühistatud.

Art[ikkel] 27

Kohtuotsuse seadusjõu vastuväite võib nõuet sisuliselt arutavas kohtus igas staadiumis esitada.

Kohus ei või seda tõstatada omal algatusel.

Art[ikkel] 28

Lahend omandab seadusjõu, kui seda ei saa enam vaidlustada ega edasi kaevata, välja arvatud juhul, kui seaduses on sätestatud teisiti, ning võtmata arvesse erakorralisi edasikaebevõimalusi.“

8 Kohtute seadustikus on ka kuues osa „Vahekohtumenetlus“. Kuuenda osa VI peatükis „Vahekohtuotsus ja menetluse lõpetamine“ asub artikkel 1713, mis sisaldab muu hulgas järgmisi sätteid:

„§ 1. Vahekohus teeb lõpliku või vaheotsuse ühe või mitme otsusega.

[…]

§ 9. Vahekohtuotsusel on pooltevahelistele suhetele samasugused tagajärjed nagu kohtuotsusel.“

9 Kuuenda osa VIII peatükk „Vahekohtuotsuste tunnustamine ja täitmine“ sisaldab kohtute seadustiku artikleid 1719–1721, mis on sõnastatud järgmiselt:

„Art[ikkel] 1719

§ 1. Belgias või välisriigis tehtud vahekohtuotsust saab sundtäita alles pärast seda, kui esimese astme kohus on selle artiklis 1720 sätestatud korras täielikult või osaliselt täidetavaks tunnistanud.

§ 2. Esimese astme kohus võib vahekohtuotsuse täidetavaks tunnistada ainult juhul, kui vahekohtuotsust ei saa enam vahekohtunike juures vaidlustada või kui vahekohtunikud on hoolimata apellatsioonkaebusest andnud korralduse selle esialgseks täitmiseks.

Art[ikkel] 1720

§ 1. Esimese astme kohtul on pädevus Belgias või välisriigis tehtud vahekohtuotsuse tunnustamise ja täitmise taotlust menetleda.

[…]

§ 2. Kui vahekohtuotsus on tehtud välisriigis, allub see selle apellatsioonikohtu asukoha esimese astme kohtule, mille tööpiirkonnas on selle isiku alaline elu- või asukoht, kelle suhtes täidetavaks tunnistamist taotletakse, ning elukoha puudumise korral tema harilik viibimiskoht või olenevalt olukorrast tema registrijärgne asukoht või selle puudumise korral tegevuskoht või filiaal. […]

[…]

§ 5. Vahekohtuotsust võib tunnustada või selle võib täidetavaks tunnistada üksnes juhul, kui see ei ole vastuolus artiklis 1721 sätestatud tingimustega.

Art[ikkel] 1721

§ 1. Esimese astme kohus keeldub vahekohtuotsuse tunnustamisest ja täidetavaks tunnistamisest, olenemata sellest, millises riigis see on tehtud, ainult järgmistel juhtudel:

[…]

b) kui esimese astme kohus tuvastab:

[…]

ii) et selle vahekohtuotsuse tunnustamine või täitmine oleks vastuolus avaliku korraga.

[…]“.

Seadus, millega kehtestatakse rahvusvahelise eraõiguse seadustik

10 16. juuli 2004. aasta seaduse, millega kehtestatakse rahvusvahelise eraõiguse seadustik (loi portant le Code de droit international privé, du 16 juillet 2004; *Moniteur belge*, 27.7.2004, lk 57344), artiklis 22 „Välisriigi kohtuotsuste tunnustamine ja täidetavaks tunnistamine“ on sätestatud:

„1. Välisriigi kohtuotsus, mis on täidetav riigis, kus see tehti, tunnistatakse Belgias osaliselt või täielikult täidetavaks artiklis 23 sätestatud korras.

Välisriigi kohtuotsust tunnustatakse Belgias täielikult või osaliselt, ilma et oleks vaja kasutada artiklis 23 sätestatud menetlust.

Kui tunnustamisele viidatakse Belgia kohtus kõrvalküsimusena, on sellel kohtul pädevus see küsimus lahendada.

Kohtuotsust võib tunnustada või selle võib täidetavaks tunnistada üksnes juhul, kui see ei ole vastuolus artiklis 25 sätestatud tingimustega.

2. Igaüks, kellel on vastav huvi, […] võib artiklis 23 sätestatud korras taotleda, et tuvastataks, et kohtuotsust tuleb tervikuna või osaliselt tunnustada või see täidetavaks tunnistada või et seda ei saa tunnustada või täita.

3. Käesoleva seaduse tähenduses:

1° hõlmab mõiste „kohtuotsus“ kohtuvõimu teostava asutuse mis tahes otsust;

2° annab tunnustamine välisriigis tehtud otsusele seadusjõu.“

FIFA kehtestatud reeglid

FIFA põhikiri

11 FIFA on eraõiguslik ühing, mille asukoht on Zürichis (Šveits).

12 FIFA põhikirja (2024. aasta maikuu väljaanne, mis vastab sisuliselt – kui ümbernummerdamist mitte arvestada – põhikirja varasematele iga-aastastele väljaannetele) artikli 2 kohaselt on selle ühingu eesmärk ülemaailmsel tasandil muu hulgas „kehtestada jalgpalli ja sellega seotud küsimusi reguleerivaid reegleid ja sätteid ning tagada nende järgimine“ ning „kontrollida jalgpalli kõigis selle vormides, võttes kõik meetmed, mis on vajalikud või soovitatavad selleks, et hoida ära FIFA põhikirja, reeglistike ja otsuste ning mängureeglite rikkumine“.

13 Põhikirja artiklite 11 ja 14 kohaselt võib iga „ühing, kes vastutab jalgpalli korraldamise ja kontrolli eest“ konkreetses riigis, saada FIFA liikmeks eelkõige tingimusel, et ta enne kohustub järgima muu hulgas FIFA põhikirja, reeglistikke ja suuniseid ning FIFA organite otsuseid. FIFA liikmena on sellisel ühingul põhikirja artiklite 14 ja 15 alusel muu hulgas kohustus tagada, et nende oma liikmed järgivad FIFA põhikirja, reeglistikke ja suuniseid ning FIFA organite otsuseid ning et neid

järgivad ka kõik jalgpallis osalejad, eelkõige liigad ja klubid, kes alluvad talle vastavalt FIFA põhikirja artiklile 20, ning mängijad. Lisaks peab selline ühing alluma spordivahekohtu (Court of Arbitration for Sport, CAS) pädevusele ja otsustele ning nägema oma põhikirjas ette sätted, mille kohaselt peavad kõik jalgpallis osalejad samuti sõnaselgelt seda pädevust ja neid otsuseid tunnustama. Praktikas on praegu enam kui 200 rahvuslikku jalgpalliühingut FIFA liikmed. Nende hulgas on URBSFA, mille asukoht on Belgias ning mille eesmärk on tagada jalgpalli korraldamine ja edendamine selles liikmesriigis.

14 FIFA põhikirja artikli 44 „Kohtuorganid“ lõikes 1 on ette nähtud:

„FIFA kohtuorganid on:

a) distsiplinaarkomisjon;

[…]

c) apellatsioonikomisjon.“

15 Põhikirja artiklis 47 „Apellatsioonikomisjon“ on sätestatud:

„1. Apellatsioonikomisjoni tegevust reguleerivad FIFA distsiplinaarkoodeks ja eetikakoodeks.

2. Apellatsioonikomisjon menetleb kaebusi, mis on esitatud distsiplinaarkomisjoni nende otsuste peale, mis käesoleva põhikirja ja FIFA reeglistike kohaselt ei ole lõplikud.

3. Apellatsioonikomisjoni otsused on lõplikud ja kõikidele asjasse puutuvatele pooltele siduvad, välja arvatud juhul, kui esitatakse kaebus spordivahekohtule (CAS).“

16 Põhikirja IX jagu „Vahekohtumenetlus“ sisaldab järgmisi artikleid:

„Artikkel 49. Spordivahekohus (CAS)

1. FIFA tunnustab spordivahekohtu (CAS), s.o Lausanne’is (Šveits) asuva sõltumatu vahekohtu pädevust lahendada vaidlusi FIFA, liikmesühingute, keskliitude, liigade, klubide, mängijate, ametnike, agentide ja mängude korraldajate vahel.

2. Vahekohtumenetlust reguleerivad CASi spordivahekohtu koodeksi sätted. CAS kohaldab esmajärgus erinevaid FIFA reeglistikke ja täiendavalt ka Šveitsi õigust.

[…]

Artikkel 50. CASi pädevus

1. FIFA ja selle organite viimases astmes tehtud otsuste peale tuleb kaebus esitada CASile […]

[…]

4. Kaebusel ei ole peatavat toimet. FIFA pädev otsustusorgan või olenevalt olukorrast CAS võib kaebusele omistada peatava toime.

[…]

Artikkel 51. Vaidluste lahendamisega seotud kohustused

1. Keskliidud, liikmesühingud ja liigad kohustuvad CASi tunnustama sõltumatu kohtuasutusena. Nad kohustuvad võtma kõik vajalikud meetmed tagamaks, et nende liikmed ning mängijad ja ametnikud alluvad CASile kui vahekohtule. […]

2. Üldkohtute poole pöördumine on keelatud, välja arvatud juhul, kui see on FIFA reeglistikes konkreetselt ette nähtud. Samuti on keelatud üldkohtute poole pöörduda seoses mis tahes ajutiste meetmetega.

3. Ühingud on kohustatud lisama oma põhikirja või reeglistikesse klausli, mis keelab ühingusiseseid vaidlusi või liigasid, liigade liikmeid, klubisid, klubide liikmeid, mängijaid, ametnikke ja teisi ühingu liikmeid puudutavaid vaidlusi lahendada üldkohtutes, välja arvatud juhul, kui FIFA reeglistikes või siduvates õigusnormides on sõnaselgelt sätestatud või ette nähtud pöördumine üldkohtutesse. Üldkohtutesse pöördumise asemel tuleb ette näha vahekohtumenetlus. Nimetatud vaidlustega tuleb pöörduda kas CASi või sõltumatusse ja nõuetekohaselt moodustatud vahekohtusse, mida tunnustatakse ühingu või keskliidu reeglite alusel.

Ühingud peavad tagama ka selle, et nimetatud sätet ühingus rakendatakse, kehtestades vajaduse korral oma liikmetele siduva kohustuse. Ühingud on kohustatud määrama sanktsioonid igale osapoolele, kes neid kohustusi ei täida, ning tagama, et kaebused määratud sanktsioonide peale esitatakse samuti ainult vahekohtule, mitte üldkohtutele.“

Mängijate staatuse ja ülemineku reeglistik

17 FIFA võttis 22. märtsil 2014 vastu reeglistiku „Mängijate staatuse ja ülemineku reeglistik“, mis jõustus 1. augustil 2014. Selle reeglistikuga tunnistati kehtetuks ja asendati varasem samanimeline reeglistik, mis kehtestati 5. juulil 2001.

18 Reeglistiku artikli 1 „Kohaldamisala“ lõikes 1 on sätestatud:

„Käesoleva reeglistikuga kehtestatakse üldised ja siduvad reeglid, mis käsitlevad mängijate staatust ja nende kvalifitseerumist organiseeritud jalgpallis osalemiseks ning nende üleminekut erinevatesse ühingutesse kuuluvate klubide vahel.“

19 Seda reeglistikku muudeti 2014. aasta detsembris (edaspidi „MSÜ reeglistik“). Muudatusest tulenevate sätete hulka kuulub ka MSÜ reeglistiku artikkel 18*bis* „Kolmandate isikute mõju klubidele“, milles on ette nähtud:

„1. Klubi ei või allkirjastada lepingut, mis annab vastasklubi(de)le ja *vice versa* või mis tahes teistele isikutele võimaluse mõjutada seoses tööjõudu või üleminekuid puudutavate küsimustega klubi sõltumatust või strateegiat või klubi võistkondade sooritusi.

2. FIFA distsiplinaarkomisjon võib käesolevas artiklis sätestatud kohustusi rikkuvatele klubidele määrata karistusi.“

20 Nende sätete hulka kuulub ka MSÜ reeglistiku artikkel 18*ter* „Mängijate majanduslike õiguste omamine kolmandate isikute poolt“, mis on sõnastatud järgmiselt:

„1. Klubi ega mängija ei või allkirjastada kolmanda isikuga lepingut, mis annab viimasele õiguse saada endale kas osa hüvitisest või kogu hüvitis, mis kuulub tasumisele mängija tulevikus toimuva ülemineku korral ühest klubist teise, või millega kolmas isik saab mis tahes õigusi seoses tulevikus toimuva ülemineku või ülemineku korral makstava hüvitisega.

2. Lõikes 1 sätestatud keeld jõustub 1. mail 2015.

3. Lõike 1 kohaldamisalasse kuuluvad lepingud, mis on sõlmitud enne 1. maid 2015, võivad jääda kehtima kuni lepingu lõppemiseni. Nende kehtivust siiski pikendada ei või.

4. Lõike 1 kohaldamisalasse kuuluv leping, mis on sõlmitud ajavahemikus 1. jaanuarist 2015 kuni 30. aprillini 2015, ei või kehtida kauem kui üks aasta selle kehtima hakkamisest.

5. 2015. aasta aprilli lõpuks peavad kõik lõike 1 kohaldamisalasse kuuluvad olemasolevad lepingud olema sisestatud [üleminekute reguleerimise süsteemi (TMS)]. Seda liiki lepinguid sõlminud klubid peavad need – tervikuna ja koos kõigi paranduste ja lisadega – TMSi üles laadima, märkides asjasse puutuva kolmanda isiku andmed, mängija täisnime ja lepingu kehtivusaja.

6. FIFA distsiplinaarkomisjon võib käesolevas artiklis sätestatud kohustusi rikkuvatele klubidele või mängijatele määrata distsiplinaarkaristusi.“

Põhikohtuasja asjaolud ja eelotsuse küsimused

Põhikohtuasja taust

RFC Seraingi ja Doyeni vahel sõlmitud lepingud

21 RFC Seraing on aktsiaseltsi vormis tegutsev jalgpalliklubi, mis asub Belgias ja on URBSFA liige.

22 RFC Seraing sõlmis 30. jaanuaril 2015 esimese lepingu Doyen Sports Investment Ltd-ga (edaspidi „Doyen“), mis on Maltal asuv äriühing ja mille põhitegevusala on Euroopas jalgpalliklubidele rahalise abi andmine. Esimese lepingu eesmärk oli ühelt poolt reguleerida mängijate rahastamise lepingute sõlmimist tulevikus ja teiselt poolt anda Doyenile üle osa RFC Seraingi „majanduslikest õigustest“ seoses kolme konkreetse mängijaga. Nende majanduslike õiguste eesmärk on kajastada mängijate rahalist väärtust. Need on seotud „mängijaõigustega“, mille klubi saab konkreetse mängija töölevõtmisel, näiteks õigus mängija registreerida või mängudele üles anda. Nende õiguste teostamine võimaldab klubil, kellel need õigused on, saada summad, mis tasutakse näiteks mängija laenule andmise või ülemineku, tema pildiõiguste kasutamise või loovutamise või ka tema lepingu lõpetamise korral.

23 Esimese lepingu kohaselt, mille lõpptähtaeg oli 1. juuli 2018, omandas Doyen 30% RFC Seraingi majanduslikest õigustest seoses kolme asjaomase mängijaga ja maksis talle vastutasuks 300 000 eurot. RFC Seraing omakorda võttis kohustuse mitte loovutada „iseseisvalt ja sõltumatult“ kolmandatele isikutele ülejäänud osa majanduslikest õigustest, mis talle seoses nende mängijatega kuuluvad.

24 RFC Seraing ja Doyen sõlmisid 7. juulil 2015 teise lepingu (edaspidi koos esimese lepinguga „põhikohtuasjas kõne all olevad lepingud“). Selle kohaselt loovutati Doyenile 25% RFC Seraingi majanduslikest õigustest seoses neljanda mängijaga vastutasuks Doyeni makstava 50 000 euro suuruse summa eest.

Distsiplinaar- ja vahekohtumenetlus Šveitsis

25 Pärast uurimist algatas FIFA 2. juulil 2015 URBSFA kaasabil RFC Seraingi suhtes distsiplinaarmenetluse, mille ese oli MSÜ reeglistiku artiklite 18*bis* ja 18*ter* võimalik rikkumine, kuna viimane sõlmis põhikohtuasjas kõne all olevad lepingud.

26 FIFA distsiplinaarkomisjon võttis 4. septembril 2015 vastu otsuse (edaspidi „FIFA distsiplinaarkomisjoni otsus“), milles ta kõigepealt tuvastas, et RFC Seraing oli põhikohtuasjas kõne all olevate lepingute sõlmimisega rikkunud MSÜ reeglistiku artikleid 18*bis* ja 18*ter*. Lisaks keelas see komisjon klubil mängijaid registreerida neljal järjestikusel registreerimisperioodil nii riigi kui ka rahvusvahelisel tasandil. Lõpuks määras nimetatud komisjon talle trahvi summas 150 000 Šveitsi franki (ehk ligikaudu 138 000 eurot sel ajal kehtinud vahetuskursi alusel), mis tuli tasuda 30 päeva jooksul alates otsuse teatavakstegemisest.

27 RFC Seraing esitas 30. novembril 2015 selle otsuse peale kaebuse FIFA apellatsioonikomisjonile. Kuna kaebusel ei olnud peatavat toimet, palus klubi 3. detsembril 2015 apellatsioonikomisjonil ka nimetatud otsuse täitmine peatada. Apellatsioonikomisjoni esimees rahuldas selle taotluse 4. detsembril 2015.

28 FIFA apellatsioonikomisjon jättis 7. jaanuaril 2016 rahuldamata kaebuse, mille RFC Seraing oli esitanud FIFA distsiplinaarkomisjoni otsuse peale (edaspidi „FIFA apellatsioonikomisjoni otsus“).

29 RFC Seraing esitas 9. märtsil 2016 FIFA apellatsioonikomisjoni otsuse peale tühistamiskaebuse CASile. Kuna kaebusel ei olnud peatavat toimet, palus klubi lisaks 17. märtsil 2016 sellel organil omistada kaebusele peatav toime vastavalt FIFA põhikirja artiklile 50. Nimetatud organ rahuldas selle taotluse 12. aprillil 2016.

30 RFC Seraing väitis kaebuses sisuliselt eelkõige seda, et FIFA apellatsioonikomisjoni otsus ja selle otsusega talle määratud distsiplinaarkaristused on õigusvastased, kuna sätted, millele otsus tugineb, on ise õigusvastased. Sellega seoses väitis klubi muu hulgas, et kuna MSÜ reeglistiku artiklitega 18*bis* ja 18*ter* on kehtestatud *third-party influence*'i ja *third-party ownership*'i täielik keeld, mille eiramisega kaasnevad distsiplinaarkaristused, rikuvad need artiklid liidu õigust ja täpsemalt töötajate vaba liikumist, teenuste osutamise vabadust ja kapitali vaba liikumist, mis on tagatud vastavalt ELTL artiklitega 45, 56 ja 63 ning ELTL artiklites 101 ja 102 sätestatud konkurentsinormidega. Ta viitas ka Šveitsi konkurentsinormide rikkumisele.

31 CAS tegi 9. märtsil 2017 vahekohtuotsuse (edaspidi „CASi otsus“), milles ta leidis esimesena vaidluse suhtes kohaldatava õiguse kohta, et see koosneb FIFA reeglistikest, Šveitsi õigusest ja liidu õigusest. Viimati nimetatu kohta leidis kõnealune organ kõigepealt, et täidetud on kumulatiivsed

tingimused, mis kohustavad teda võtma oma analüüsis arvesse liikumisvabadusi ja konkurentsinorme kui „muu kui [Šveitsi õiguse] imperatiivseid norme“ Šveitsi õiguse tähenduses. Nimelt peab Euroopa Kohus neid vabadusi ja norme kehtestavaid sätteid liidu avaliku korra osaks. Seejärel leidis CAS, et vaidluse eseme ja nende sätete vahel on tihe seos, võttes arvesse ühelt poolt MSÜ reeglistiku ilmselget mõju liidu territooriumile ja täpsemalt liikmesriikides asuvate jalgpalliklubide tegevusele ning teiselt poolt FIFA apellatsioonikomisjoni otsuse mõju RFC Seraingi võimalusele osaleda sellel territooriumil korraldatavatel klubidevahelistel jalgpallivõistlustel. Lõpuks märkis ta, et Šveitsi õiguskord jagab nende sätetega kaitstud huve ja väärtusi.

32 Mis puudutab teisena vaidluse sisu, siis leidis CAS muu hulgas, et RFC Seraing ei ole tõendanud, et MSÜ reeglistiku artiklid 18*bis* ja 18*ter* rikuvad Šveitsi konkurentsinorme. See organ välistas ka liidu õiguse ning täpsemalt ELTL artiklite 45, 56, 63, 101 ja 102 rikkumise.

33 Mis puudutab esiteks liikumisvabadusi, siis leidis CAS sisuliselt kõigepealt, et MSÜ reeglistiku artiklid 18*bis* ja 18*ter* takistavad kapitali vaba liikumist. Seejärel asus see organ seisukohale, et nende artiklite väidetav negatiivne mõju töötajate liikumisvabadusele ja teenuste osutamise vabadusele on seevastu ebapiisavalt tõendatud ja igal juhul piiratud. Lõpuks märkis nimetatud organ, et olenemata käsitletavast vabadusest, on nende artiklite olemasolu igal juhul põhjendatud spordiga seotud üldist huvi teenivate õiguspäraste eesmärkidega, milleks on eelkõige võistluste aususe säilitamine, ning et nende sisu analüüsimisel ei ilmne mitte ainult, et need on nende eesmärkide saavutamiseks sobivad, vaid ka see, et need ei lähe kaugemale sellest, mis on eesmärgi saavutamiseks vajalik ja sellega proportsionaalne.

34 Mis puudutab teiseks liidu konkurentsinorme, siis asus CAS ühelt poolt seisukohale, et MSÜ reeglistiku artiklite 18*bis* ja 18*ter* eesmärk ei ole mitte konkurentsi piirata, vaid taotleda eelmises punktis nimetatud spordiga seotud üldist huvi teenivaid õiguspäraseid eesmärke. Teiselt poolt leidis ta, et RFC Seraing ei ole tõendanud, et nende artiklite tegelik või võimalik tagajärg on konkurentsi piiramine.

35 Kolmandana jättis CAS muutmata RFC Seraingile määratud trahvi ja talle pandud keelu mängijaid registreerida, lühendades selle keelu kestust siiski kolmele järjestikusele registreerimisperioodile.

36 Neljandana ja viimasena otsustas CAS, et võttes arvesse FIFA apellatsioonikomisjoni ja tema enda poolt järjestikku võetud tagamis- ja peatamismeetmeid, on need distsiplinaarkaristused kohaldatavad alates tema otsuse teatavakstegemisest RFC Seraingile, mistõttu tuleb trahv tasuda 30 päeva jooksul alates otsuse teatavakstegemisest ja registreerimiskeeld peab omakorda hõlmama registreerimisperioode suvel 2017, talvel 2017/2018 ja suvel 2018.

37 RFC Seraing esitas 15. mail 2017 CASi otsuse peale kaebuse Tribunal fédéralile (Šveitsi Konföderatsiooni kõrgeim kohus). Lisaks palus ta sellel kohtul omistada kaebusele peatav toime.

38 Tribunal fédérali (kõrgeim kohus) president jättis 7. augusti 2017. aasta määrusega peatava toime taotluse rahuldamata.

39 RFC Seraing põhjendas oma kaebust muu hulgas väitega, et CASi otsus on vastuolus „materiaalõigusliku avaliku korraga“ Šveitsi õiguse tähenduses. Sellega seoses väitis klubi uuesti muu hulgas, et see otsus rikub vastavalt ELTL artiklitega 45, 56 ja 63 tagatud töötajate vaba liikumist, teenuste osutamise vabadust ja kapitali vaba liikumist, ELTL artiklites 101 ja 102 sätestatud konkurentsinorme ning Šveitsi konkurentsinorme.

40 FIFA ja CAS palusid kumbki oma menetlusdokumentides ja seisukohtades jätta RFC Seraingi kaebus rahuldamata.

41 Tribunal fédéral (kõrgeim kohus) jättis kaebuse 20. veebruari 2018. aasta otsusega rahuldamata. Mis puudutab RFC Seraingi väidet, et CASi otsus on vastuolus materiaalõigusliku avaliku korraga, täpsemalt konkurentsinormide ja liikumisvabadustega, siis tuletas nimetatud kohus esimesena meelde oma sellekohast kohtupraktikat. Tema kohtupraktikast tuleneb esiteks, et vahekohtuotsust saab pidada materiaalõigusliku avaliku korraga vastuolus olevaks üksnes siis, kui see oma tulemuse, mitte ainult oma põhjendustega eirab olulisi ja laialdaselt tunnustatud väärtusi, mis Šveitsis valitsevate arusaamade kohaselt peaksid olema iga õiguskorra aluseks. Teiseks eeldab selline eiramine, et see otsus rikub materiaalõiguse aluspõhimõtteid sedavõrd, et see ei ole enam kooskõlas õiguskorra ja otsustavate väärtuste süsteemiga. Kolmandaks ei ole konkurentsinormid osa materiaalõiguslikust avalikust korrast.

42 Teisena lisas see kohus sisuliselt, et igal juhul tuleb väide, et CASi otsus on vastuolus materiaalõigusliku avaliku korraga, käesolevas asjas vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata osas, milles see puudutab liidu õigust ja Šveitsi konkurentsinorme, kuna see väide ei vasta vahekohtuotsuse peale esitatud kaebuse põhjendamise nõudele.

Kohtumenetlus Belgias

43 3. aprillil 2015 ehk enne seda, kui FIFA algatas distsiplinaarmenetluse, esitasid Doyen ja Belgia õiguse alusel asutatud mittetulundusühing RFC sérésien, kes juhib RFC Seraingi, FIFA, UEFA ja URBSFA vastu hagi tribunal de commerce francophone de Bruxelles'ile (Brüsseli prantsuskeelne kaubanduskohus, Belgia).

44 RFC Seraing astus 8. juulil 2015 ehk pärast distsiplinaarmenetluse algatamist, kuid enne FIFA distsiplinaarkomisjoni otsuse vastuvõtmist vabatahtlikult menetlusse, paludes sellel kohtul tuvastada, et MSÜ reeglistiku artiklitega 18*bis* ja 18*ter* kehtestatud *third-party influence*'i ja *third-party ownership*'i täielik keeld on vastuolus liidu õigusega, täpsemalt ELTL artiklitega 45, 56, 63, 101 ja 102. Lisaks palus see klubi nimetatud kohtul tuvastada kõikide selliste sätete tühisus, millega on kehtestatud selline täielik keeld, teha FIFA-le, UEFA-le ja URBSFA-le erinevad ettekirjutused ning mõista talle välja esialgne 500 000 euro suurune summa hüvitisena mitmesuguse kahju eest, mis talle väidetavalt tekitati MSÜ reeglistiku artiklite 18*bis* ja 18*ter* kohaldamisega.

45 Tribunal de commerce francophone de Bruxelles (Brüsseli prantsuskeelne kaubanduskohus) tegi 17. novembril 2016 otsuse, milles ta leidis, et tal puudub pädevus RFC Seraingi erinevate nõuete lahendamiseks.

46 RFC Seraing esitas 19. detsembril 2016 ehk pärast FIFA distsiplinaarkomisjoni otsuse ja FIFA apellatsioonikomisjoni otsuse tegemist, kuid enne CASi otsuse tegemist, selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse cour d'appel de Bruxelles'ile (Brüsseli apellatsioonikohus, Belgia).

47 Apellatsioonkaebuses väitis klubi eelkõige, et talle on tekitatud mitmesugust kahju, mille põhjustas rikkumine, mille FIFA pani toime URBSFA kaasabil ja mis seisnes sisuliselt selles, et need ühingud kohaldasid tema suhtes MSÜ reeglistiku artikleid 18*bis* ja 18*ter*, kõigepealt algatades distsiplinaarmenetluse, seejärel heites talle ette nende artiklitega kehtestatud keeldude rikkumist ning lõpuks määrates talle distsiplinaarkaristused. Distsiplinaarmenetlus, rikkumiste tuvastamine

ja distsiplinaarkaristused on nimelt õigusvastased seetõttu, et nende aluseks olevad MSÜ reeglistiku artiklid 18*bis* ja 18*ter* ise rikuvad liidu õigust, eelkõige ELTL artikleid 45, 56, 63, 101 ja 102.

48 12. detsembril 2019 ehk pärast CASi otsuse ja käesoleva kohtuotsuse punktis 41 viidatud Tribunal fédérali (kõrgeim kohus) otsuse kuulutamist tegi cour d'appel de Bruxelles (Brüsseli apellatsioonikohus) otsuse (edaspidi „Brüsseli apellatsioonikohtu otsus"), milles ta jättis kõik RFC Seraingi nõuded rahuldamata.

49 Selles kohtuotsuses leidis cour d'appel de Bruxelles (Brüsseli apellatsioonikohus) muu hulgas esiteks, et RFC Seraing esitas oma väited, mille kohaselt rikuvad MSÜ reeglistiku artiklid 18*bis* ja 18*ter* liidu õigust, juba CASile vaidluses FIFAga ning need lükati CASi otsuses tagasi. Cour d'appel de Bruxelles (Brüsseli apellatsioonikohus) on aga seisukohal, et CASi otsust tuleb kohtute seadustiku artiklit 24, artiklit 28 ja artikli 1713 lõiget 9 arvestades pidada otsuseks, millel on pooltevahelistes suhetes samad tagajärjed kui kohtu otsusel, mille seadusjõudu tuleb seetõttu tunnustada alates selle kuulutamisest ja mis on jõustunud alates hetkest, kui Tribunal fédéral (kõrgeim kohus) jättis selle peale esitatud kaebuse rahuldamata. Seetõttu järeldas cour d'appel de Bruxelles (Brüsseli apellatsioonikohus), et kõnealused väited on vastuvõetamatud osas, milles need on suunatud FIFA vastu.

50 Teiseks märkis cour d'appel de Bruxelles (Brüsseli apellatsioonikohus) sisuliselt, et alates hetkest, mil kohtulahendile või vahekohtuotsusele omistatakse seadusjõud vaidluse poolte vahelistes suhetes, tuleb sellele järelikult omistada selle vaidluse seisukohast kolmandate isikute suhtes, kelle vastu sellele võib tugineda, seadusjõuga kaasnev tõendusjõud. Käesoleval juhul on see kohus seisukohal, et CASi otsusel on seega tõendusjõud URBSFA suhtes, kes ei olnud RFC Seraingi ja FIFA vahelise vaidluse pool CASis. Sellist tõendusjõudu arvestades oleks RFC Seraing pidanud osas, milles see klubi paneb ka URBSFA-le süüks ühe rikkumise, ümber lükkama CASi otsusel põhineva eelduse, et MSÜ reeglistiku artiklid 18*bis* ja 18*ter* on liidu õigusega kooskõlas. Nimetatud klubi seda kohustust aga ei täitnud. Apellatsioonikohus lükkas seega eelmises punktis nimetatud väited põhjendamatuse tõttu tagasi osas, milles need olid suunatud URBSFA vastu.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

51 RFC Seraing esitas cour d'appel de Bruxelles'i (Brüsseli apellatsioonikohus) otsuse peale kassatsioonkaebuse Cour de cassationile (Belgia kassatsioonikohus), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus.

52 Cour de cassation (kassatsioonikohus) märgib eelotsusetaotluses, et RFC Seraingi kassatsioonkaebuses esitatud väited tõstatavad kaks liidu õiguse tõlgendamise küsimust, millega ta peab vajalikuks pöörduda Euroopa Kohtu poole.

53 Esiteks väidab RFC Seraing oma kassatsioonkaebuse esimeses väites, et cour d'appel de Bruxelles (Brüsseli apellatsioonikohus) rikkus eelkõige ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, ELTL artiklit 267 ja harta artiklit 47, kui ta lükkas tema apellatsioonkaebuse väited vastuvõetamatuse tõttu tagasi osas, milles need olid suunatud FIFA vastu. Nimelt leidis see kohus ekslikult, et tuleb tunnustada CASi otsuse seadusjõudu FIFA suhtes osas, milles otsuses leiti, et MSÜ reeglistiku artiklid 18*bis* ja 18*ter* on liidu õigusega kooskõlas.

54 Sellega seoses nähtub tõepoolest kohtupraktikast, mis tuleneb 23. märtsi 1982. aasta kohtuotsusest Nordsee (102/81, EU:C:1982:107) ja 6. märtsi 2018. aasta kohtuotsusest Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), et kuigi isikutel on võimalus sõlmida kokkulepe nende vahel tekkida võivate vaidluste lahendamiseks vahekohtus, ei tohi see kahjustada liidu õiguse täielikku järgimist, ühetaolist tõlgendamist ja tõhusat kohaldamist liidu territooriumil. Lisaks tuleneb sellest, et niisugune nõue ise eeldab, et pädevad riigisisesed kohtud saaksid lahendada vaidlusalused liidu õiguse küsimused, pöördudes vajaduse korral Euroopa Kohtu poole eelotsusetaotlusega, et tagada isikutele tõhus kohtulik kaitse.

55 Lisaks nähtub 7. aprilli 2022. aasta kohtuotsusest Avio Lucos (C-116/20, EU:C:2022:273) sisuliselt, et kuigi liidu õigus ei kohusta pädevaid riigisiseseid kohtuid igal juhul jätma kohaldamata riigisiseseid õigusnorme, mis annavad kohtulahendile seadusjõu, kui see võimaldaks heastada liidu õigusega vastuolus oleva olukorra, peavad need õigusnormid siiski igal juhul vastama võrdväärsuse ja tõhususe nõuetele.

56 Need kohtupraktika järeldused ei võimalda siiski vastata käesoleval juhul esitatud küsimusele, kas ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga on kooskõlas see, kui liikmesriigi kohtus poolelioleva vaidluse poolte suhtes omistada seadusjõud vahekohtuotsusele, mille kooskõla liidu õigusega ei ole enne selle jõu omistamist saanud kontrollida kohus, kellel on õigus pöörduda ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtusse, kuigi see vahekohtuotsus on tehtud liidu õigust puudutavate küsimuste kohta.

57 Teiseks väidab RFC Seraing oma kassatsioonkaebuse kolmandas väites, et cour d'appel de Bruxelles (Brüsseli apellatsioonikohus) rikkus eelkõige ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, ELTL artiklit 267 ja harta artiklit 47, kui ta lükkas tema apellatsioonkaebuse väited põhjendamatuse tõttu tagasi osas, milles need olid suunatud URBSFA vastu. Nimelt leidis see kohus ekslikult, et CASi otsusele tuleb omistada seadusjõuga kaasnev tõendusjõud URBSFA suhtes osas, milles otsuses leiti, et MSÜ reeglistiku artiklid 18*bis* ja 18*ter* on liidu õigusega kooskõlas.

58 Olles tõdenud, et ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu rikkumine kujutab endast avalikul huvil põhinevat väidet, mis juba üksi võib kaasa tuua cour d'appel de Bruxelles'i (Brüsseli apellatsioonikohus) otsuse tühistamise, märgib Cour de cassation (kassatsioonikohus), et selle väite analüüsimiseks tuleb teha otsus küsimuses, kas selle sättega on kooskõlas anda liikmesriigi kohtus poolelioleva vaidluse seisukohast kolmandate isikute suhtes tõendusjõud vahekohtuotsusele, mille kooskõla liidu õigusega ei ole enne saanud kontrollida kohus, kellel on õigus pöörduda ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtusse, kuigi see vahekohtuotsus on tehtud liidu õigust puudutavate küsimuste kohta.

59 Neil asjaoludel otsustas Cour de cassation (kassatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas ELL artikli 19 lõikega 1 koostoimes ELTL artikliga 267 ja harta artikliga 47 on vastuolus kohaldada selliseid riigisiseseid õigusnorme nagu [kohtute seadustiku (Code judiciaire)] artikkel 24 ja artikli 171[3] lõige 9 – millega kehtestatakse kohtuotsuse seadusjõu põhimõte – vahekohtuotsuse suhtes, mille kooskõla [l]iidu õigusega on kontrollinud liidu liikmeks mitteoleva riigi kohus, kellel ei ole õigust pöörduda eelotsuse küsimusega Euroopa Liidu Kohtu poole?

2. Kas ELL artikli 19 lõikega 1 koostoimes ELTL artikliga 267 ja harta artikliga 47 on vastuolus kohaldada riigisisest õigusnormi, millega omistatakse kolmandate isikute suhtes tõendusjõud – mille ümberlükkamiseks tuleb neil esitada vastupidist kinnitavad tõendid – vahekohtuotsusele, mille kooskõla [l]iidu õigusega on kontrollinud liidu liikmeks mitteoleva riigi kohus, kellel ei ole õigust pöörduda eelotsuse küsimusega Euroopa Liidu Kohtu poole?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Sissejuhatavad märkused

60 Nagu nähtub eelotsuse küsimuste sõnastusest ja nende aluseks olevatest põhjendustest, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul tõlgendada ELL artiklit 19 koostoimes ELTL artikliga 267 ja harta artikliga 47, et ta saaks otsustada, kas nende sätetega on vastuolus see, kui CASi tehtud vahekohtuotsusele, mille Tribunal fédéral (kõrgeim kohus) on jätnud muutmata, kohaldatakse esiteks riigisiseseid õigusnorme, mis tunnustavad lõplike vahekohtuotsuste seadusjõudu vaidluse poolte vahelistes suhetes, ja teiseks riigisisest õigusnormi, mis annab neile selle jõu tõttu tõendusjõu kolmandate isikute suhtes.

61 Mõni menetlusosaline kutsub Euroopa Kohut siiski sisuliselt üles võtma hindamisel arvesse ka muid riigisiseseid õigusnorme kui need, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus on oma küsimustes konkreetselt viidanud.

62 Täpsemalt märkis Belgia valitsus oma kirjalikes seisukohtades, et kuigi kohtute seadustiku artikli 1713 lõikes 9 on sätestatud, et vahekohtuotsusel on poolte vahel samad tagajärjed kui kohtulahendil, sealhulgas selle seadustiku artiklis 24 nimetatud seadusjõud, on veel vaja, et vahekohtuotsus integreeritaks Belgia õiguskorda vastavalt nimetatud seadustiku artiklitele 1720 ja 1721, milles on ette nähtud vahekohtuotsuste tunnustamise ja täitmise menetlus Belgias.

63 Kohtuistungil täpsustas kõnealune valitsus, et selles kontekstis on olemas kolm viisi vahekohtuotsuse vaidlustamiseks Belgia kohtutes. Kõigepealt, kui pool esitab pädevale esimese astme kohtule kohtute seadustiku artiklite 1720 ja 1721 alusel taotluse vahekohtuotsuse tunnustamiseks Belgias, võib see kohus teise poole taotlusel või omal algatusel keelduda esimest taotlust rahuldamast, kui see otsus on vastuolus avaliku korraga. Seejärel võib pool, kes soovib vältida vahekohtuotsuse tunnustamist, samade sätete alusel esitada nimetatud kohtule taotluse vahekohtuotsuse tunnustamata jätmiseks. Lõpuks, kuigi seda ei ole kohtute seadustiku artiklis 1721 sõnaselgelt ette nähtud, võib vahekohtuotsuse tunnustamata jätmist taotleda või isegi kohus omal algatusel otsustada kõrvalküsimusena iga kord, kui sellisele otsusele tuginetakse riigisisese kohtu menetluses, samamoodi nagu on ette nähtud seaduse, millega kehtestatakse rahvusvahelise eraõiguse seadustik (loi portant le Code de droit international privé), artiklis 22 välisriigi kohtulahendite jaoks.

64 Sarnaselt Belgia valitsusega paluvad FIFA ja sisuliselt ka UEFA Euroopa Kohtul võtta arvesse riigisiseseid õigusnorme, mis reguleerivad välisriigi vahekohtuotsuste tunnustamise ja täitmise menetlust Belgias.

65 Euroopa Komisjon ja Saksamaa valitsus omalt poolt kahtlevad sisuliselt selles, kas eelotsusetaotluses on esitatud täielik ülevaade riigisisestest õigusnormidest, mis võivad olla käesolevas asjas kohaldatavad, ning tuletavad samas meelde, et Euroopa Kohus on üldjuhul seotud riigisisese õiguse tõlgendusega, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus on oma eelotsusetaotluses andnud.

66 Sellega seoses nähtub väljakujunenud kohtupraktikast, et ELTL artiklis 267 sätestatud menetluses, mis põhineb riigisiseste kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete selgel eristamisel, on riigisisesel kohtul ainsana pädevus riigisisest õigust tõlgendada ja kohaldada (4. juuni 2013. aasta kohtuotsus ZZ, C-300/11, EU:C:2013:363, punkt 36, ja 24. juuli 2023. aasta kohtuotsus Lin, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, punkt 76). Euroopa Kohus peab omalt poolt tegema otsuse nende liidu õigusnormide tõlgendamise või kehtivuse kohta, millega seoses tema poole on pöördutud, võttes arvesse talle esitatud küsimuste faktilist ja õiguslikku konteksti sellisena, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus on selle määratlenud (vt selle kohta 18. detsembri 2007. aasta kohtuotsus Laval un Partneri, C-341/05, EU:C:2007:809, punkt 47, ja 24. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Namur-Est Environnement, C-463/20, EU:C:2022:121, punkt 40).

67 Järelikult on üksnes eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne määrata kindlaks põhikohtuasjas kohaldatavad riigisisesed sätted ja võtta neid arvesse ulatuses, milles ta peab seda vajalikuks.

68 Oma küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku koostoimes ELTL artikliga 267 ja harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus esiteks see, kui CASi vahekohtuotsusele omistatakse liikmesriigi territooriumil seadusjõud selle vaidluse poolte vahelistes suhetes, mille raames nimetatud otsus tehti, juhul kui vahekohtuotsuse kooskõla liidu õigusega ei ole enne kontrollinud liikmesriigi kohus, kellel on õigus esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus, ja teiseks see, kui seadusjõu tagajärjel omistatakse sellisele vahekohtuotsusele sama liikmesriigi territooriumil tõendusjõud vaidluse poolte ja kolmandate isikute vahelistes suhetes.

Isikute tõhus kohtulik kaitse liidus, sealhulgas vahekohtusse pöördumise korral

69 Liit on õigusel rajanev liit, kus õigus tõhusale kohtulikule kaitsele on ülioluline, et tagada kõikide liidu õigusest õigussubjektidele tulenevate õiguste kaitse (vt selle kohta 24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 58, ja 20. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punkt 51).

70 Seetõttu on see õigus, mis tuleneb liikmesriikide ühistest põhiseaduslikest tavadest, õigussubjektidele samuti tagatud liidu tasandil ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus ja harta artiklis 47 ette nähtud tingimustel, kusjuures viimati nimetatud sätet tuleb esimesena nimetatud sätte tõlgendamisel nõuetekohaselt arvesse võtta (vt selle kohta 18. juuli 2013. aasta kohtuotsus komisjon jt *vs*. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, punkt 66; 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punkt 35, ning 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A. B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 143).

71 Harta artikliga 47 tagatud õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile tunnustamine konkreetsel juhul eeldab muu hulgas, et sellele viitav isik tugineb liidu õigusega tagatud õigustele või vabadustele (22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 34, ja 29. juuli 2024. aasta kohtuotsus protectus, C-185/23, EU:C:2024:657,

punkt 71). Nii on see põhikohtuasjas, kuna – nagu rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus – RFC Seraing tugineb oma ELTL artiklitest 45, 56, 63, 101 ja 102 tulenevatele õigustele ja vabadustele.

72 Harta artikliga 47 tagatud õigusele tõhusale õiguskaitsevahendile vastab liikmesriikidele ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus pandud kohustus näha ette tõhusa kohtuliku kaitse tagamiseks vajalik kaebeõigus liidu õigusega hõlmatud valdkondades (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus État luxembourgeois (õigus esitada kaebus maksuteabe taotluse peale), C-245/19 ja C-246/19, EU:C:2020:795, punkt 47, ja 1. augusti 2022. aasta kohtuotsus Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (saatjata alaealise egiptlase vastuvõtmisest keeldumine), C-19/21, EU:C:2022:605, punkt 36).

73 Kui harta artikkel 47 aitab tagada õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele iga õigussubjekti jaoks, kes konkreetsel juhul tugineb talle liidu õigusest tulenevale õigusele või vabadusele, siis ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu eesmärk on aga kindlustada, et iga liikmesriigi kehtestatud õiguskaitsevahendite süsteem tagaks tõhusa kohtuliku kaitse liidu õigusega hõlmatud valdkondades (20. aprilli 2021. aasta otsus Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punkt 52).

74 Mis puudutab esimesena ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus sätestatud kohustust, siis see tähendab, et kõik liikmesriikide kohtusüsteemi kuuluvad organid, kellel võib liidu õiguse tähenduses „kohtuna“ olla vaja tõlgendada või kohaldada seda õigust, peavad vastama tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele (vt selle kohta 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punkt 40, ja 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 40).

75 Mis puudutab teisena harta artikliga 47 tagatud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, siis see nõuab eelkõige, et need kohtud saaksid teostada tõhusat kohtulikku kontrolli aktide, meetmete või käitumise üle, mille kohta väidetakse konkreetses vaidluses, et need on kahjustanud õigusi või vabadusi, mis on õigussubjektile liidu õigusega antud. See nõue eeldab üldjuhul, et nendel kohtutel on pädevus vaadata läbi kõik vaidluse lahendamisel asjakohased õigus- ja faktiküsimused (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus État luxembourgeois (õigus esitada kaebus maksuteabe taotluse peale), C-245/19 ja C-246/19, EU:C:2020:795, punkt 66 ja seal viidatud kohtupraktika).

76 Kumbki neist sätetest ei tähenda siiski, et õigussubjektidel on otsene õiguskaitsevahend, mille peamine eesmärk on vaidlustada konkreetne meede, tingimusel et asjaomases riigisiseses kohtusüsteemis on muidu olemas üks või mitu õiguskaitsevahendit, mis võimaldab neil saavutada meetme kõrvalküsimusena tõhusa kohtuliku kontrollimise ja mis seega kindlustab neile liidu õigusega tagatud õiguste ja vabaduste järgimise (vt selle kohta 13. märtsi 2007. aasta kohtuotsus Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163, punktid 47 ja 49; 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus État luxembourgeois (õigus esitada kaebus maksuteabe taotluse peale), C-245/19 ja C-246/19, EU:C:2020:795, punkt 79, ning 8. aprilli 2025. aasta kohtuotsus Euroopa Prokuratuur (menetlustoimingute kohtulik kontroll), C-292/23, EU:C:2025:255, punkt 79).

77 Lisaks peavad asjaomases riigisiseses kohtusüsteemis olemasolevad õiguskaitsevahendid võimaldama pädeval liikmesriigi kohtul ELTL artiklis 267 sätestatud tingimustel taotleda Euroopa Kohtult eelotsust mis tahes küsimuses, mis puudutab liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivust. Sellega seoses on oluline rõhutada, et ELTL artiklis 267 ette nähtud eelotsusemenetlus, mis on aluslepingutega kehtestatud kohtusüsteemi alustala, loob Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute vahelise kohtunike dialoogi, mille eesmärk on tagada liidu õiguse tõlgendamise ühtsus ning võimaldada seeläbi kindlustada selle järjepidevus, täielik toime ja

autonoomia ning lõpuks ka aluslepingutega kehtestatud õiguse ainuomane olemus (18. detsembri 2014. aasta arvamus 2/13 (liidu ühinemine EIÕKga), EU:C:2014:2454, punkt 176, ning 6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punkt 37, ja 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 73). Seetõttu on eelotsusemenetlus oluline osa aluslepingutega loodud süsteemist, et võimaldada riigisisestel kohtutel tagada isikutele liidu õigusest tulenevate õiguste tõhus kohtulik kaitse (vt selle kohta 23. novembri 2021. aasta kohtuotsus IS (eelotsusetaotluse õigusvastasus), C-564/19, EU:C:2021:949, punkt 76).

78 Samas ei ole aluslepingutega kehtestatud õiguskorraga põhimõtteliselt vastuolus see, kui isikud, kes kuuluvad sellesse õiguskorda liidu territooriumil toimuva majandustegevuse raames, allutavad nende vahel selle tegevuse raames tekkida võivad vaidlused vahekohtumehhanismile.

79 Vastupidi, erinevalt ühelt poolt liikmesriikide vahel selliste kokkulepete sõlmimisest, millega kehtestatakse kohustuslikud vahekohtumehhanismid, mis jätavad nende riikide kohtute pädevusest välja vaidlused, mis võivad puudutada liidu õiguse tõlgendamist või kohaldamist, ja teiselt poolt *ad hoc*-vahekohtukokkulepetest, mis võimaldavad selliste kokkulepete alusel algatatud vahekohtumenetlust jätkata, mis on rangelt keelatud (vt selle kohta 6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punktid 54 ja 55; 2. septembri 2021. aasta kohtuotsus Moldova Vabariik, C-741/19, EU:C:2021:655, punkt 59, ja 26. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, punktid 44 ja 45), on isikutel üldjuhul võimalik vahekohtusse pöörduda.

80 Sellega seoses tuleb teha vahet sunniviisilisel ja vabatahtlikul vahekohtumenetlusel, nagu nähtub Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast, mis käsitleb Roomas 4. novembril 1950 allakirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 6 lõiget 1, millest lähtudes tuleb harta artiklit 47 tõlgendada (19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Deutsche Umwelthilfe, C-752/18, EU:C:2019:1114, punkt 37). Vabatahtliku vahekohtumenetluse kohta on Euroopa Inimõiguste Kohus otsustanud, et lepingupooled võivad vabatahtlikult loobuda teatud selle konventsiooniga tagatud õigustest, sealhulgas õigusest allutada riigi kohtutele lepingu täitmisest tuleneda võivad teatud vaidlused, tingimusel et selline loobumine on vaba, õiguspärane ja üheselt mõistetav (EIK 2. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus Mutu ja Pechstein *vs.* Šveits, CE:ECHR:2018:1002JUD004057510, punkt 96).

81 Samamoodi on Euroopa Kohus märkinud, et isikutel on võimalus sõlmida kokkulepe, millega nad annavad selgetel ja täpsetel tingimustel kas kõigi või osa kokkuleppega seotud vaidluste lahendamise mõne vahekohtuorgani pädevusse selle kohtu asemel, kellel oleks olnud selliste vaidluste lahendamise pädevus sellise kokkuleppe puudumise korral kohaldamisele kuulunud sätete alusel (vt selle kohta 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus International Skating Union *vs.* komisjon, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punkt 193).

82 Siiski alates hetkest, mil sellise kokkuleppega loodud või määratud vahekohtumehhanismi kavatsetakse rakendada kogu liidu territooriumil või selle osal vaidlustes, mis on seotud majandustegevusega liidu territooriumil, peab see mehhanism olema kavandatud ja rakendatud viisil, mis tagab esiteks selle kooskõla liidu kohtusüsteemi ülesehitust kujundavate põhimõtetega ja teiseks liidu avaliku korra tõhusa järgimise (vt selle kohta 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus International Skating Union *vs.* komisjon, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punktid 188 ja 189).

83 Sellega seoses tuleb rõhutada, et sõltumata normidest, mis võivad olla kohaldatavad sellise vahekohtumehhanismi alusel pädevale vahekohtuorganile, peab selle organi tehtud otsuste üle saama teostada sellist kohtulikku kontrolli, mis tagab tõhusa kohtuliku kaitse, millele puudutatud isikutel on harta artikli 47 alusel õigus ning mille liikmesriigid on vastavalt ELL artikli 19 lõike 1 teisele lõigule kohustatud tagama liidu õigusega hõlmatud valdkondades.

84 See nõue ei tähenda, et liidus peab tingimata olema üks või mitu kohut, kellel on pädevus kontrollida kõiki õigus- ja faktiküsimusi, mis on asjakohased nende vaidluste lahendamiseks, mille raames vahekohtuotsused on tehtud, nagu see vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 75 viidatud kohtupraktikale peaks olema juhul, kui ei kasutata vahekohtumenetlust. Nimelt, arvestades isikutele antud võimalust pöörduda vahekohtusse käesoleva kohtuotsuse punktis 82 meenutatud tingimustel ja vahekohtumenetluse tõhususega seotud nõudeid, võib nende otsuste kohtulik kontroll olla õiguspäraselt piiratud (vt selle kohta 1. juuni 1999. aasta kohtuotsus Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, punkt 35; 26. oktoobri 2006. aasta kohtuotsus Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, punkt 34, ja 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus International Skating Union *vs*. komisjon, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punkt 193).

85 Siiski peab isikutel, keda vahekohtuotsused puudutavad, igal juhul olema võimalik saavutada see, et kohus, kes vastab kõigile ELTL artiklist 267 tulenevatele nõuetele, kontrolliks, kas sellised otsused on kooskõlas põhimõtete ja sätetega, mis on osa liidu avalikust korrast ja puutuvad asjaomases vaidluses asjasse (vt selle kohta 1. juuni 1999. aasta kohtuotsus Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, punkt 37, ja 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus International Skating Union *vs*. komisjon, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punkt 193).

86 Selleks et kontroll oleks tõhus, peab see olema nende põhimõtete ja sätete järgimise tagamiseks sobiv, mis tähendab, et see peab puudutama nende põhimõtete ja sätete tõlgendamist, õiguslikke tagajärgi, mis tuleb tõlgendusele omistada seoses nende kohaldamisega konkreetsel juhul, ning vajaduse korral vahekohtu poolt tuvastatud ja hinnatud faktiliste asjaolude õiguslikku kvalifitseerimist nende põhimõtete ja sätete seisukohast.

87 Nimelt ei saa olla lubatud, et isikud võiksid vahekohtusse pöördumisega eirata liidu esmase või teisese õiguse põhimõtteid ja sätteid, mis on aluslepingutega loodud õiguskorra olemuslik osa või mis on liidule usaldatud ülesannete täitmisel põhjapaneva tähtsusega (vt selle kohta 1. juuni 1999. aasta kohtuotsus Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, punkt 36, ja 26. oktoobri 2006. aasta kohtuotsus Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, punkt 37). Vastupidi, neid põhimõtteid ja sätteid, mis on osa liidu avalikust korrast, on isikud kohustatud järgima, kui nende kohaldamise tingimused on konkreetsel juhul täidetud. Selles mõttes kujutab selle avaliku korra järgimine endast olulist täiendust struktureeritud võrgustikule, mis koosneb üksteisest sõltuvatest põhimõtetest, õigusnormidest ja õigussuhetest, mis seovad liitu ja liikmesriike ning liikmesriike omavahel (vt seoses viimati mainituga 6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).

88 Nagu nähtub Euroopa Kohtu praktikast, kuuluvad liidu avaliku korra põhimõtete ja sätete hulka ELTL artiklid 101 ja 102, millel on vahetu õigusmõju ja mis annavad õigussubjektidele õigusi, mida liikmesriikide kohtud peavad kaitsma (vt selle kohta 1. juuni 1999. aasta kohtuotsus Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, punktid 36–39, ja 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus International Skating Union *vs*. komisjon, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punktid 192 ja 193).

89 Töötajate liikumisvabadus, teenuste osutamise vabadus ja kapitali vaba liikumine, mis on tagatud ELTL artiklitega 45, 56 ja 63, on samuti osa liidu avalikust korrast. Neil kolmel artiklil, mis on ainsatena põhikohtuasjas vaidluse all, on samuti vahetu õigusmõju (vt ELTL artikli 45 kohta 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus Royal Antwerp Football Club, C-680/21, EU:C:2023:1010, punkt 136 ja seal viidatud kohtupraktika, ning ELTL artikli 63 kohta 10. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Grossmania, C-177/20, EU:C:2022:175, punkt 44 ja seal viidatud kohtupraktika). Need on aluseks siseturule, mis hõlmab sisepiirideta ala, millele on osutatud ELTL artiklis 26.

CASi otsuste kohtulik kontroll vaidlustes, mis on seotud spordi kui majandustegevusega liidu territooriumil

90 Nagu nähtub Euroopa Kohtu praktikast, iseloomustavad vahekohtumehhanisme – mida sellised rahvusvahelised spordiühingud nagu FIFA kasutavad vaidluste lahendamisel, mis võivad neil või nende liikmeks olevatel riigisisestel ühingutel tekkida nende pädevusse kuuluvate isikutega, olgu siis tegemist ettevõtjate või sportlastega – nende spordiühingute põhikirjade ja eelisõiguste tõttu hulk neile omaseid asjaolusid.

91 Sel põhjusel märkis Euroopa Kohus, et juhul, kui need vaidlused on seotud spordi kui majandustegevusega liidu territooriumil, on eriti oluline puudutatud isikute võimalus saavutada tõhus kohtulik kontroll selle üle, kas nendes vaidlustes tehtud vahekohtuotsused on kooskõlas põhimõtete ja sätetega, mis on osa liidu avalikust korrast (vt selle kohta 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus International Skating Union *vs.* komisjon, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punktid 193 ja 195).

92 Võttes arvesse selliste spordiühingute nagu FIFA põhikirju ja eelisõigusi, tuleb nimelt asuda seisukohale, et niisugused vahekohtumehhanismid on nende ühingute poolt isikutele ühepoolselt kohustuslikuks tehtud (vt selle kohta 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus International Skating Union *vs.* komisjon, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punktid 193, 195 ja 225, ning EIK 2. oktoobri 2018. aasta otsus kohtuasjas Mutu ja Pechstein *vs.* Šveits, CE:ECHR:2018:1002JUD004057510, punktid 109–115). Isegi kui formaalselt võib seda liiki mehhanismi kohaldamine isiku suhtes nõuda temaga kokkuleppe sõlmimist, on selle kokkuleppe sõlmimine ja sellesse vahekohtumenetluse kasutamist ette nägeva klausli lisamine tegelikult juba enne kehtestatud asjaomase ühingu vastu võetud reeglitega, mis on kohaldatavad tema liikmete ja nende liikmetega seotud isikute või isegi teiste isikute kategooriate suhtes.

93 Seda liiki vahekohtumehhanismide kohustuslikkus on tihedalt seotud asjaoluga, et need on kohaldatavad vaidlustele, mille pooled on ühelt poolt spordiühing, kellel on eriti ulatuslik *sui generis* reguleerimis-, kontrolli- ja karistamispädevus, ning teiselt poolt üldine ja määratlemata hulk juriidilisi või füüsilisi isikuid, kes peavad oma kutsetegevuse raames nendele pädevustele alluma, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 74 ja 75 sisuliselt märkis.

94 Rahvusvaheliste spordiühingute õiguslikku autonoomiat ja nende vastutust arvestades võib kohustuslik vahekohtusse pöördumine tõepoolest olla põhimõtteliselt põhjendatud (vt selle kohta 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punktid 75 ja 142 ning seal viidatud kohtupraktika) selliste õiguspäraste eesmärkide taotlemisega nagu nende pädevusse kuuluva spordialaga seotud vaidluste ühetaoline käsitlemine või sellele spordialale kohaldatavate normide ühetaolise tõlgendamise ja kohaldamise võimaldamine.

95 Euroopa Kohus on siiski korduvalt meelde tuletanud, et niisugune õiguslik autonoomia ei saa õigustada seda, et selliste ühingute volituste rakendamine viib selleni, et piiratakse isikute võimalust tugineda õigustele ja vabadustele, mis on neile liidu õigusega antud ja mis on osa liidu avalikust korrast (vt selle kohta 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punkt 75, ning 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus International Skating Union *vs*. komisjon, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punkt 196 ja seal viidatud kohtupraktika). See nõue ise tähendab aga, et nende õiguste ja vabaduste järgimist peab saama tõhusalt kohtulikult kontrollida, seda enam juhul, kui vahekohtumenetluse kasutamine on puudutatud isikutele kohustuslikuks tehtud (vt analoogia alusel 1. juuni 1999. aasta kohtuotsus Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, punktid 36–39, ja 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus International Skating Union *vs*. komisjon, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punktid 192 ja 193).

96 Käesoleval juhul tehti CASi otsus sellise vahekohtumehhanismi alusel, mida tuleb praktikas käsitada puudutatud isikutele ühepoolselt kohustuslikuks tehtuna, nagu nähtub eelotsusetaotluse esitanud kohtu antud teabest ja Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust.

97 Vastavalt FIFA põhikirja artikli 47 lõikele 3 ja artikli 50 lõikele 1 tuleb nimelt kõik kaebused FIFA apellatsioonikomisjoni otsuse peale ning laiemalt FIFA ja selle organite viimase astme otsuse peale esitada CASile. Põhikirja artikli 50 lõike 4 kohaselt ei ole kaebusel peatavat toimet, kuigi CAS võib sellele niisuguse toime anda. Seejärel tuleb märkida, et vastavalt nimetatud põhikirja artiklitele 11, 14 ja 15 ning artiklile 51 peavad FIFA liikmeks olevad rahvuslikud jalgpalliühingud esiteks alluma CASi pädevusele ja otsustele ning teiseks tagama, et nende oma liikmed või nendega liitunud üksused, nagu liigad, klubid ja mängijad, alluvad olenevalt olukorrast kas sellele pädevusele ja otsustele või riigi tasandil asutatud vahekohtute pädevusele ja otsustele. Lõpuks tuleb märkida, et sama põhikirja artikli 51 kohaselt on üldkohtutele kaebuste ja ajutiste meetmete kohaldamise taotluste esitamine keelatud, välja arvatud juhul, kui see on FIFA reeglistikes konkreetselt ette nähtud. Peale selle erandi ei ole CASi ja riigi tasandil asutatud vahekohtuorganite vastav pädevus mitte ainult üldine ja kohustuslik, vaid see on ka ainupädevus kõigi nendes sätetes nimetatud isikute kategooriate suhtes.

98 Seega tuleb täpsustada nõudeid, millele peab vastama kohtulik kontroll sellise mehhanismi raames tehtud vahekohtuotsuste üle, et liikmesriigi pädevad kohtud saaksid tagada isikutele tõhusa kohtuliku kaitse, millele neil on harta artikli 47 alusel õigus ning mille liikmesriigid on vastavalt ELL artikli 19 lõike 1 teisele lõigule kohustatud tagama liidu õigusega hõlmatud valdkondades.

99 Esiteks, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 76, ei tähenda ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik tingimata, et liidu territooriumil peab olema olemas otsene õiguskaitsevahend, mille eesmärk on võimaldada puudutatud isikutel selliseid vahekohtuotsuseid vaidlustada, nagu tühistamiskaebus, vaidlustus või edasikaebus, ning seeläbi saavutada pädevalt kohtult nende otsuste tõhus kohtulik kontroll. Asjaomasel spordiühingul on siiski võimalik seada sisse vahekohtumehhanism, mis on tema asukohta arvestades allutatud niisugusele otsesele õiguskaitsevahendile liidus.

100 Seevastu kõigil juhtudel, kui vahekohtuotsus on tehtud vaidluses, mis on seotud spordi kui majandustegevusega liidu territooriumil, ja kui ei ole ette nähtud otsest õiguskaitsevahendit selle otsuse peale liikmesriigi kohtus, peab puudutatud isikutel olema – nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 76 – võimalus saavutada see, et liikmesriigi mis tahes kohus, kes võib sellise otsuse üle mis tahes viisil otsustada, teostab kõrvalküsimusena nende isikute taotlusel või kohtu omal algatusel tõhusat kohtulikku kontrolli selle üle, kas vahekohtuotsus on kooskõlas põhimõtete ja sätetega, mis on osa liidu avalikust korrast, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse

punktidest 85 ja 95. Kui sellist kõrvalküsimusena kontrolli ei ole või kui kontroll ei ole tõhus, võttes arvesse käesoleva kohtuotsuse punktides 92 ja 93 välja toodud asjaolusid, ei ole olemas õiguskaitsevahendit, mis võimaldaks tagada puudutatud isikutele tõhusa kohtuliku kaitse, mistõttu on asjaomane liikmesriik kohustatud sellise õiguskaitsevahendi kehtestama.

101 Teiseks peavad liikmesriikide kohtud, kellel tuleb sellist kontrolli teostada, juhul kui vahekohtuotsus hõlmab – nagu käesoleval juhul – liidu avaliku korra osaks olevate ja isikutele õigusi või vabadusi andvate põhimõtete või sätete tõlgendamist või kohaldamist, saama kontrollida nendele põhimõtetele või sätetele antud tõlgendust, tõlgenduse õiguslikke tagajärgi seoses nende kohaldamisega konkreetsel juhul ning vahekohtu poolt tuvastatud ja hinnatud faktiliste asjaolude õiguslikku kvalifikatsiooni sellest tõlgendusest lähtudes, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 86 ja 95.

102 Kolmandaks ei saa need kohtud piirduda selles olukorras tõdemisega, et selline vahekohtuotsus on täielikult või osaliselt vastuolus põhimõtete või sätetega, mis on osa liidu avalikust korrast.

103 Vastupidi, need kohtud peavad saama oma pädevuse piires ja vastavalt kohaldatavatele riigisisestele õigusnormidele rakendada ka kõiki õiguslikke tagajärgi, mis peavad sellise vastuolu tuvastamisega kaasnema. Vastasel juhul ei oleks kohtulik kontroll nimelt tõhus, kuna see võiks jätta vastuolu kestma.

104 Täpsemalt juhul, kui tegemist on konkurentsinormide rikkumisega, peab puudutatud isikutel olema võimalik paluda nendel kohtutel mitte ainult tuvastada rikkumine ja mõista välja hüvitis kahju eest, mis neile rikkumisega põhjustati, vaid ka teha lõpp tegevusele, milles rikkumine seisneb (vt selle kohta 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus International Skating Union *vs.* komisjon, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punktid 200 ja 201). Sama kehtib ka liikumisvabaduste kohta, kuna neid vabadusi peavad spordiühingud järgima, kui nad kehtestavad või kohaldavad reeglistikke, mis neid vabadusi otseselt mõjutavad (vt selle kohta 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punktid 85 ja 86 ning seal viidatud kohtupraktika).

105 Neljandaks ja viimaseks tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et igal liikmesriigi kohtul, kes lahendab liidu õiguse reguleerimisalasse kuuluvat vaidlust, peab olema pädevus kohaldada ajutisi meetmeid, mis võimaldavad tagada tehtava sisulise lahendi täieliku toime, sealhulgas juhul, kui see kohus esitab Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse ja peatab menetluse kuni viimaselt vastuse saamiseni. Lisaks peab selline kohus jätma kohaldamata riigisisesed õigusnormid, millega see pädevus on vastuolus (vt selle kohta 19. juuni 1990. aasta kohtuotsus Factortame jt, C-213/89, EU:C:1990:257, punktid 21–23; Euroopa Kohtu presidendi 25. veebruari 2021. aasta määrus Sea Watch, C-14/21 ja C-15/21, EU:C:2021:149, punkt 32).

106 Sellest järeldub ühelt poolt, et puudutatud isikutel peab olema võimalus taotleda igalt liikmesriigi kohtult, kelle poole on nõuetekohaselt pöördutud küsimuses, kas vahekohtuotsus on kooskõlas liidu avaliku korra osaks olevate põhimõtete ja sätetega, ajutisi meetmeid kuni sisulise lahendi tegemiseni (vt selle kohta 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus International Skating Union *vs.* komisjon, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punkt 201). Üldisemalt peab olema võimalik selliseid ajutisi meetmeid taotleda igalt liikmesriigi kohtult, kellel on pädevus otsustada sellise tühisuse tuvastamise, ettekirjutuse tegemise ja kahju hüvitamise nõude raames, nagu on vaidluse aluseks põhikohtuasjas, või mis tahes muu riigisisese kohtumenetluse raames küsimuse üle, kas rahvusvahelise või rahvusliku spordialaliidu või vahekohtu – kelle pädevus on praktikas isikutele sellise ühingu poolt ühepoolselt kohustuslikuks tehtud – akt, meede või käitumine on nende

põhimõtete ja sätetega kooskõlas, ilma et oleks vaja oodata, et selles küsimuses tehtaks sisuline lahend. Sellise võimaluse puudumise korral ei oleks nimelt võimalik tagada sellise lahendi täielikku toimet.

107 Teiselt poolt peab iga liikmesriigi kohus, kellel on pädevus sellist küsimust lahendada, jätma kohaldamata kõik liikmesriigi või veelgi enam spordiühingu kehtestatud normid, mis keelavad puudutatud isikutel kohtult taotleda nende suhtes ajutiste meetmete kohaldamist või mis muul viisil keelavad nende suhtes selliste meetmete kohaldamise.

108 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et CASi otsus käsitleb vaidlust, mis puudutab distsiplinaarkaristusi, mille FIFA määras lepingute eest, mille Belgias asuv jalgpalliklubi sõlmis Maltal asuva ettevõtjaga, kelle tegevusala on jalgpalliklubidele rahalise abi andmine Euroopas. See otsus tehti vahekohtumehhanismi raames, mis on loodud FIFA kehtestatud reeglitega, milles on ette nähtud, et sellise otsuse peale võib esitada tühistamiskaebuse kolmanda riigi kohtule. Seega on tegemist vahekohtuotsusega, mille suhtes peab puudutatud isikutel juhul, kui puudub võimalus esitada kaebus otse liikmesriigi kohtule, olema võimalus taotleda kõrvalküsimusena liidu avaliku korra osaks olevate põhimõtete ja sätete järgimise tõhusat kontrolli liikmesriigi mis tahes kohtult, kes võib sellise otsuse üle otsustada ja keda vajaduse korral abistab ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohus.

109 Lisaks, nagu nähtub eelotsusetaotluses esitatud selgitustest, annavad riigisisesed sätted ja õigusnormid, mida eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused puudutavad, lõplikele vahekohtuotsustele üldises ja määratlemata sõnastuses seadusjõu pooltevahelistes suhetes ja tõendusjõu kolmandate isikute suhtes kogu asjaomase liikmesriigi territooriumil. Neid kohaldati sellistena CASi otsuse suhtes kohtuotsuses, mille peale on esitatud kassatsioonkaebus, mille menetlemine on eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli.

110 Seega omistab see kohaldamine ühelt poolt niisugusele vahekohtuotsusele seadusjõu selle vaidluse poolte vahelistes suhetes, milles vahekohtuotsus tehti.

111 Kõnealune kohaldamine võtab aga poolelt, kelle vastu teine pool asjaomase liikmesriigi kohtus menetletavas vaidluses hiljem sellele vahekohtuotsusele tugineb, võimaluse saavutada see, et kohus tema taotlusel või omal algatusel tõhusalt kontrollib, kas vahekohtuotsus on kooskõlas liidu avaliku korra osaks olevate põhimõtete ja sätetega.

112 Teiselt poolt omistatakse kõnealuse kohaldamisega sellisele vahekohtuotsusele tõendusjõud selle vaidluse poolte, milles vahekohtuotsus tehti, ja vaidluse seisukohast kolmandate isikute vahelistes suhetes.

113 Vastab tõele, nagu märkis nii eelotsusetaotluse esitanud kohus eelotsusetaotluses kui ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 134, et tõendusjõud kujutab endast eeldust, mille võib ümber lükata pool, kelle vastu tugineb vahekohtuotsusele hiljem selle vaidluse seisukohast kolmas isik asjaomase liikmesriigi kohtus menetletavas vaidluses.

114 Eelotsusetaotlusest ilmneb siiski ka, et niisuguse tõendusjõu andmine kõnealusele vahekohtuotsusele on üks neist tagajärgedest, mille riigisisene õigus omistab seadusjõule eesmärgiga muuta see vahekohtuotsus selliseks, et sellele saab kolmandate isikute vastu tugineda. Tõendusjõud on seega antud nimetatud vahekohtuotsusele samamoodi nagu seadusjõud, millega tõendusjõud kaasneb ja millega see on otseselt ja lahutamatult seotud, ilma et liikmesriigi kohus kontrolliks selle kooskõla liidu avaliku korraga.

115 Liidu avaliku korra järgimise kontrolli nõue kehtib aga selleks, et asjaomane õigussubjekt saaks kasutada oma õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja saada tõhusat kohtulikku kaitset, mis tuleb talle tagada – vajaduse korral kohtu omal algatusel – vastavalt harta artiklile 47 ja ELL artikli 19 lõike 1 teisele lõigule, olenemata isikust, kes soovib tema suhtes tugineda sellisele vahekohtuotsusele, nagu on kõne all põhikohtuasjas.

116 Lisaks tuleb märkida, et 10. juunil 1958 New Yorgis allakirjutatud välisriigi vahekohtu otsuste tunnustamise ja täitmise konventsioonis (*United Nations Treaty Series*, 330. kd, lk 3), mis ei ole liidule siduv, kuid mille osalised on kõik liikmesriigid ja lisaks ka Šveitsi Konföderatsioon, on samuti ette nähtud vahekohtu otsuste kohtulik kontroll, mis puudutab avaliku korra järgimist.

117 Nimelt, nagu sisuliselt meenutasid eelkõige Belgia, Prantsuse, Leedu ja Madalmaade valitsus ning komisjon, tuleneb sellest konventsioonist, et kui konventsiooni iga osalisriik peab tunnustama selliste välisriigi vahekohtuotsuste olemasolu ja autoriteeti, mis on tehtud kokkuleppe alusel, millega füüsilised või juriidilised isikud on kohustunud pöörduma vahekohtusse kõikide nende vahel seoses konkreetse õigussuhtega tekkida võivate vaidlustega või osaga nendest, käib see kohustus käsikäes kohustusega, mille kohaselt selline riik peab tagama puudutatud isikutele võimaluse saavutada see, et pädevad riigisisesed kohtud – kas nende isikute taotlusel või omal algatusel – kontrollivad, kas need otsused on kooskõlas riigi avaliku korraga. Mis puudutab liikmesriike, siis viimati nimetatud kohustus ise käib käsikäes kohustusega tagada neile isikutele võimalus saavutada see, et kontrollitakse, kas need otsused on kooskõlas liidu avaliku korraga (vt selle kohta 1. juuni 1999. aasta kohtuotsus Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, punkt 37).

118 Lõpuks väärib meeldetuletamist, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on harta artikkel 47 iseenesest piisav ega vaja täpsustamist liidu või riigisisestes õigusnormides, et anda isikutele õigus, millele nad saavad vahetult tugineda (17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, punkt 78; 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punkt 56, ja 28. jaanuari 2025. aasta kohtuotsus ASG 2, C-253/23, EU:C:2025:40, punkt 89).

119 Samuti tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et kuna ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik on esiteks sõnastatud selgelt ja täpselt ning teiseks ei ole sellele seatud ühtegi tingimust, siis on sellel vahetu õigusmõju (18. mai 2021. aasta kohtuotsus Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ jt, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393, punkt 250; 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 58, ning 6. märtsi 2025. aasta kohtuotsus D. K. (kohtunikule määratud kohtuasjade ümberjaotamine), C-647/21 ja C-648/21, EU:C:2025:143, punkt 90).

120 Sellest järeldub, et juhul, kui konkreetses vaidluses kohaldatavad riigisisesed õigusnormid võivad takistada ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu täielikku toimet, peab liikmesriigi pädev kohus juhul, kui ta ei saa neid riigisiseseid sätteid kooskõlaliselt tõlgendada, jätma need omal algatusel kohaldamata. Nimelt on pädevus teha liidu õiguse kohaldamise ajal kõik vajalik, et jätta kohaldamata riigisisene säte või praktika, mis võib takistada liidu õiguse vahetut õigusmõju omavate õigusnormide täielikku toimet, lahutamatu osa liidu kohtu ülesannetest, mis on liikmesriigi kohtul, kes peab oma pädevuse piires neid norme kohaldama (vt selle kohta 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punktid 59 ja 62 ning seal viidatud kohtupraktika).

121 See kohustus kehtib seega eelkõige juhul, kui kohaldatavad riigisisesed õigusnormid takistavad pädeval liikmesriigi kohtul kõrvalküsimusena tõhusalt kontrollida, kas vahekohtu otsus, mille CAS on teinud vaidluses, mis puudutab spordiga majandustegevusena tegelemist liidu territooriumil, on kooskõlas liidu avaliku korra osaks olevate põhimõtete ja sätetega.

122 Seega kehtib see kohustus eelkõige juhul, kui on olemas riigisisesed õigusnormid, mis omistavad sellisele vahekohtuotsusele ühelt poolt pooltevahelistes suhetes seadusjõu ning teiselt poolt poolte ja kolmandate isikute vahelistes suhetes tõendusjõu, ilma et vahekohtuotsuse suhtes oleks enne tehtud kontroll, mis oleks võimaldanud asjaomase liikmesriigi kohtul tõhusalt kontrollida, kas see on kooskõlas liidu avaliku korra osaks olevate põhimõtete ja sätetega. Sellega seoses on oluline rõhutada, et ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus ja harta artiklis 47 ette nähtud tõhusa kohtuliku kaitse nõuet rikub selles kontekstis just see, kui vahekohtuotsusele omistatakse seadusjõud ja sellest tulenevalt tõendusjõud.

123 Selline olukord erineb nimelt põhimõtteliselt olukorrast, mida on käsitletud käesoleva kohtuotsuse punktis 55 viidatud Euroopa Kohtu praktikas, kus kohtulahendile või vahekohtuotsusele, mille üle oli võimalik vastavalt nendele sätetele teostada tõhusat kohtulikku kontrolli, seadusjõu omistamine seatakse kahtluse alla põhjusel, et see takistab liidu õiguse mõne muu sätte või põhimõtte rikkumise tuvastamist ja selle eest karistamist ning eirab seega piirangut, mille liidu õiguse tõhususe põhimõte seab kohtuotsuse seadusjõule kui liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõtte väljendusele.

124 Käesoleval juhul järeldub sellest, et riigisisesed sätted ja õigusnormid, mida eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused puudutavad, tuleb jätta kohaldamata, välja arvatud juhul, kui neid sätteid ja norme – vajaduse korral koostoimes muude riigisiseste õigusnormidega – saab tõlgendada nii, et need ei ole kohaldatavad sellise vahekohtuotsuse korral, nagu on kõne all põhikohtuasjas, ning selle kindlakstegemine on üksnes eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne.

125 Kõiki eespool toodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku koostoimes ELTL artikliga 267 ja harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui:

– CASi vahekohtuotsusele omistatakse liikmesriigi territooriumil seadusjõud selle vaidluse poolte vahelistes suhetes, mille raames nimetatud otsus tehti, juhul kui vaidlus puudutab spordiga majandustegevusena tegelemist liidu territooriumil ning vahekohtuotsuse kooskõla liidu avaliku korra osaks olevate põhimõtete ja sätetega ei ole enne tõhusalt kontrollinud liikmesriigi kohus, kellel on õigus esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus;

– sellisele vahekohtuotsusele omistatakse seadusjõu tagajärjel sama liikmesriigi territooriumil tõendusjõud vaidluse poolte ja kolmandate isikute vahelistes suhetes.

Kohtukulud

126 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse sama kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku koostoimes ELTL artikliga 267 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui:

– **spordivahekohtu (CAS) vahekohtuotsusele omistatakse liikmesriigi territooriumil seadusjõud selle vaidluse poolte vahelistes suhetes, mille raames nimetatud otsus tehti, juhul kui vaidlus puudutab spordiga majandustegevusena tegelemist Euroopa Liidu territooriumil ning vahekohtuotsuse kooskõla liidu avaliku korra osaks olevate põhimõtete ja sätetega ei ole enne tõhusalt kontrollinud liikmesriigi kohus, kellel on õigus esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus;**

– **sellisele vahekohtuotsusele omistatakse seadusjõu tagajärjel sama liikmesriigi territooriumil tõendusjõud vaidluse poolte ja kolmandate isikute vahelistes suhetes.**

Allkirjad